

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 39.

Stockholm den 28 September 1911.

4:e årg.

Prenumerationspris: 1/2 år . . . kr. 4: 50 1/3 år . . . kr. 2: 50 1/4 " " " 3: 50 1/6 " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. Sthlm 1911, F. Englunds Boktr.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 13 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	--	---	---	---

Kungl. Högre Lärarinneseminariet — 50 år.

Demoiselle HILDA ELFVING.

Fru JANE THENGBERG.

Fru VILHELMINA IDSTRÖM.

Seminiariets tre första föreståndarinnor.

Den 1 oktober 1911 blir det 50 år sedan K. Högre Lärarinneseminarium öppnades. Med anledning af detta halfsekelminne vaknar hos oss, vi alla, som fått vår utbildning vid denna läroanstalt, tankar på hvad läroverket betydtt för oss personligen, och varma känslor af tacksamhet för allt hvad det gifvit och ger åt sina elever kräva att få tolkas i ord. Här är dock icke rätta platsen att gifva uttryck åt dessa tankar och känslor. Här bör i stället framhållas den betydelse som Högre lärarin-

neseminiariets stiftande och verksamhet i stort sedt haft för svenska kvinnors bildning — och därigenom för den svenska kvinnorörelsen — samt vidare nämnas de förnämsta kvinnliga lärarekrafterna vid detta seminarium.

För snart två år sedan lästes i Dagny en skildring af den s. k. "Lärokursen för fruntimmer", som öppnades i Stockholm i februari 1859 och afslutades i maj 1861. Artikelnen var författad af professorskan Maria Ribbing, f. de Vylder, själf en af deltagarna i kursen. Till denna

skildring hänvisar jag Dagnys läsare och anför ur den samma påpekandet, att Lärokursen tog det första afgörande steget i riktning mot en högre kvinnobildning i vårt land. Redan förut fanns visserligen en och annan flickskola, där af framsynta lärare meddelades undervisning i andra ämnen och efter större mått än i de vanliga flickpensionerna och vid hemundervisningen. Men dessa skolor utgjorde af den allmänna meningen klandrade och förhånade undantag, och måhända skulle de ha dukat under i sin kamp mot den ytliga pensionsbildningen, om de icke från staten erhållit hjälp — hjälp i form af för högre undervisning särskildt utbildade lärarinnor. Och denna hjälp skulle säkerligen icke gifvits så pass snart, om icke verksamheten vid lärokuren för fruntimmer inneburit ett tydligt och för hvarje riksdagsman, som ville se, lätt tillgängligt bevis för att hos kvinnan finns både lust och förmåga att lära. Då före Lärokursens tid inom riksdagen stämmor höjts för någon statens medverkan till högre bildning för kvinnor, hade de alltid nedtystats med det kategoriska påståendet, att kvinnan ej var mottaglig för högre undervisning. Det utmärkta resultatet af undervisningen vid Lärokursen för fruntimmer vederlade detta påstående och påvisade dessutom tillvaron af ett synnerligen godt material för utbildande af lärarinnor. Sålunda banade Lärokursen för fruntimmer väg för Högre Lärarinneseminarium, och däri ligger den stora, genomgripande betydelsen af denna lärokurs.

Efter åtskillig kamp mot förfäktarna af den åsikten, att hvarje vidgning af det sedan gammalt utstakade området för kvinnan innebär en stor fara, i det att hon därigenom drages från hemmet och "den naturliga verksamhetskretsen", fattades vid riksdagen 1859—60 beslut om inrättande af "Seminarium för bildande af lärarinnor", som läroanstaltens namn lydde under dess första tid. Hösten 1861 öppnades så seminariet, ett år senare än de första folkskollärarinneseminierna. Det ungefär samtidiga grundandet af alla dessa seminarier innebär det första, som svenska staten gjort för kvinnors bokliga vetande utöfver folkskolans stadium.

Med hänförelse mottog kvinnor det dem erbjudna tillfallet till inhämtande af kunskaper. En sällspord hänförelse har alltid präglat arbetet vid Högre Lärarinneseminarium. Man kan säga, att detta seminarium alltifrån början stått i Fredrika Bremers tecken. Det utgjorde ju förverkligandet af önskemål hos den vidhjärtade författarinnan. Med varmaste intresse omfattade hon också den unga läroanstalten. Och ännu i dag kan den, som besöker Högre Lärarinneseminarium, känna som en fläkt af Fredrika Bremers personliga närvaro — däruppe i den stora högtidssalen, där hennes porträtt blickar ned från väggen och den af henne skänkta Idunstatyn är uppställd — eller inne i biblioteket, där hennes boksamling förvaras och hennes byst står.

Den ursprungliga afsikten synes varit, att "Seminarium för bildande af lärarinnor" skulle blifva ettårigt, men redan under första verksamhetsåret visade sig nödvändigheten af att göra kursen minst tvåårig. Åtskilliga af de första året intagna eleverna utexaminerades med

diplom redan år 1863, efter endast tvåårig kurs, men för de kvarvarande af dessa elever inrättades en tredje årskurs, och alltsedan det läsåret har undervisningen vid seminariet i hufvudsak varit fördelad på tre årskurser.

Från början saknade seminariet det, som vi måste anse vara dess nödvändiga supplement, en öfningsskola. För att afhjälpa denna brist började man under vårterminen 1862 tillkalla tolf flickor från Klara församlings folkskola, hvilka hvarje dag kl. 9—12 skulle infinna sig i seminariets lokal för att af seminaristerna erhålla undervisning. Detta var naturligtvis en nödfallsutväg, och i januari 1863 öppnade seminariets direktion en själfständig s. k. profskola. Något särskildt anslag för öfningsskolans räkning förekom dock ej förr än 1864. Då öppnades Statens Normalskola för flickor, som ännu är den svenska statens enda högre flickskola.

Samtidigt med Normalskolans upprättande infördes mera ordning och stadga i Seminariets organisation. Det var då lektorat och en adjunktur inrättades vid läroverket. Seminarielärarnas ställning förbättrades ytterligare, då år 1871 medgafs vid seminariet anställda lärare likställighet med lärare vid statens högre gossläroverk i afseende å rätt till löneförhöjning och lönetursberäkning. Därigenom blef det lättare än förut att vid läroverket fästa och för längre tid behålla dugande lärarekrafter.

Den organisation, som Seminariet erhöll 1864, har det i hufvudsak behållit till år 1910. Med höstterminen 1910 började genomförandet af en omorganisation, som går ut på att Seminariets undervisning skall fördelas på två kurser, en lägre, ettårig, och en högre, tvåårig, i hvilken sistnämnda kurs stor valfrihet med afseende å ämnesgrupper erbjudes eleverna. "Frihet under ansvar", det har alltid varit Högre Lärarinneseminariums lösen för elevernas studier och deras lif inom läroanstalten. Mer än någonsin kommer detta att bli fallet efter den nya organisationens genomförande. Denna kommer att fullbordas i och med nästa läsår.

Om också någon verklig omorganisation af Högre Lärarinneseminarium ej ägt rum mellan 1864 och 1910, så har dock läroverket ej under denna tid stått stilla i sin utveckling. Smärre förändringar i organisationen ha skett, och Seminariets verksamhet har på ett par punkter väsentligen vidgats. Lsåret 1890—91 inrättades vid Seminariet en valfri fjärde årskurs, afsedd att utbilda facklärarinnor. Undervisningen i denna s. k. fjärde afdelning är af mera vetenskaplig art än hvad åtminstone före omorganisationen kunnat förekomma i de tre obligatoriska afdelningarna. Från och med läsåret 1893—94 finnes en med Seminariet förenad hushållsskola, kallad Högre Lärarinneseminiets hushållsskola, där nu undervisning meddelas dels i en lägre kurs på två terminer, den s. k. "Normalskolans fortsättningsklass", dels i en högre kurs på tre terminer, hvars uppgift är att utbilda lärarinnor i huslig ekonomi för såväl folkskolor som högre flickskolor.

En viktig förändring i Högre Lärarinneseminiets och Normalskolans ställning ägde rum år 1905, då Kungl. Maj:t utfärdade nya bestämmelser angående styrelse och

Juvel-, Guld- & Emaljarbeten.
DAVID ANDERSEN & Comp.
 Hofjuvelerare.
 4 Fredsgatan 4.

DAGNYS LÄSARE
 böra gynna
DAGNYS ANNONSÖRER

förvaltning af de båda läroverken. Alltifrån stiftandet till och med 1905 hade de stått under en för dem särskildt förordnad direktion. Från och med den 1 jan. 1906 lyda de i stället under Öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk samt under Direktionen öfver Stockholms stads undervisningsverk — på samma sätt som de allmänna läroverken i Stockholm.

Det är klart, att Högre Lärarinneseminiariets lugna, harmoniska och tidsenliga utveckling i högsta grad berott på de lärare och lärarinnor som verkat vid detsamma. Att här ingå på en skildring af dessa förbjuder det knappa utrymmet. De många framstående män, som varit verksamma vid Högre Lärarinneseminarium, måste jag af utrymmesskäl alldeles förbigå. Men Dagnys läsekrets har rätt att fordra åtminstone nämmandet af de kvinnor, hvilka Seminariet under sin 50-åriga tillvaro haft till föreståndarinnor eller hvilkas verksamhet vid Seminariet och den därmed förenade Normalskolan varit i högre grad betydelsefull.

Seminiariets första föreståndarinna var "demoiselle" Hilda Elfving. Redan år 1863 afgick hon för att gifta sig med grosshandlanden P. Kobb och fick till efterträdare fru Jane Thengberg, f. Miller, änka efter kollegan vid Uppsala katedralskola fil. mag. A. Thengberg. Fru Thengberg kvarstod som föreståndarinna till år 1868, då hon lämnade sin befattning

för att ingå äktenskap med dåvarande lektorn vid Högre Lärarinneseminarium, sedermera professorn vid Uppsala universitet C. Norrby. Under demoiselle Elfving och fru Thengbergs föreståndarinneskap hade fru Vilhelmina Idström, f. Sandberg, förut föreståndarinna vid Lärokursen för fruntimmer, tjänstgjort som biträdande föreståndarinna. Alltsedan år 1864 hade äfven fröken Regina Pallin varit biträdande föreståndarinna under fru Thengberg. Efter fru Thengbergs afgang blef fröken Pallin Seminariets hufvudföreståndarinna. Just då blef emellertid hufvudföreståndarinns titel ändrad till "biträdande föreståndarinna". Efter 1868 tjänstgjorde fru Idström som rektors extra biträde till 1870, då hon entledigades till följd af tjänstens indragning. Fröken Pallin kvarstod som Seminariets föreståndarinna till sin år 1889 inträffade död. Från och med år 1890 har fröken Hildur Djurberg varit "biträdande föreståndarinna" vid Högre Lärarinneseminarium.

Bland de lärarinnor, som verkat vid Högre Lärarinneseminarium och Normalskolan märkes redan under Seminariets allra första tid "demoiselle" Maria de Vylder, som då var "repetitrice" (d. v. s. biträdande lärarinna)

i naturkunnighet vid Seminariet. Som lärarinna vid Normalskolan kvarstod hon till år 1871, då hon blef gift med sedermera professorn vid Lunds universitet S. Ribbing. Det har icke fullt ett år förflutit, sedan Dagny innehöll en dödsruna öfver henne. — Af de Seminariets och Normalskolans lärarinnor, som ej mera finnas bland de levande, minnas vi vidare fröken Hilda Casselli, anställd vid läroverken från Normalskolans första år och föreståndarinna vid Normalskolan under läsåren 1868—1903, fröken Emilia Loenbom, fröken Helena Palmqvist och fröken Anna Struve Lindhagen. — Läroverkens sånglärarinna före 1868 var den sedan som kompositör och domkyrkoorganist bekanta fröken Elfrida André. En synnerligen lång och för läroverken betydelsefull tjänstgöring utöfvades af fröken Lilly Engström. Normalskolans föreståndarinna alltsedan 1904 är fröken Mathilda Widegren, som före denna tid i många år varit lärarinna vid Normalskolan och bibliotekarie vid Seminariet.

Att från K. Högre Lärarinneseminarium utgått större delen af de kvinnor, som under de sista 50 åren verkat som grundläggare af skolor och seminarier, som seminarie- och skolföreståndarinnor samt som lärarinnor vid högre flickskolor och samskolor — det bör ej vara ägnadt att förvåna någon. Mer öfverraskande är onekligen, att vid en undersökning af hvad Seminariets f. d. elever blif-

vit, finna det en afsevärdt stor del af dem visat sig mycket framstående på helt andra områden än skolans. På gamla seminariekatalogers blad möta oss litterära märkesnamn — exempelvis nämner jag endast Selma Lagerlöf och Anna Maria Roos — namn af vetenskaplig klang och namn på sådana som med framgång stått i spetsen för praktiska institutioner eller idkat social verksamhet se vi också där — för att nu antyda blott några af de olika kategorier, till hvilka forna seminarister öfvergått. Allt detta sistnämnda vittnar om mångsidigheten i Seminariets undervisning.

K. Högre Lärarinneseminarium är icke längre den enda högre läroanstalt, som står öppen för kvinnlig ungdom. Sedan lång tid tillbaka ha ju kvinnor nu haft tillgång att på många andra håll förvärfva bildning utöfver den på skolstadiet inhämtade. Men i främsta ledet bland våra läroanstalter står Seminariet dock fortfarande, och efter omorganisationens genomförande kommer det väl att ännu mer än förr häfda sin plats som en verklig högskola för kvinnor.

Elisabeth Åberg.

REGINA PALLIN.

HILDUR DJURBERG.

Från världens rösträttsfält.

Tvenne rösträttsaker i stater, där ingen egentlig rösträttsorganisation har funnits eller finnes, hafva under sista tiden väckt åtskillig uppmärksamhet.

Den ena ligger visserligen så pass långt tillbaka i tiden som före den Internationella Alliansens kongress i juni men är dock mycket förtjänt af närmare omnämnande. Den gäller Dr Caroline Beatriz Angelo i Portugal, hvilken, som en svensk tidning uttryckte sig, "tilltvingade" sig rösträtt i Portugal på försommaren. —

Hvad som menas med ordet "tilltvinga" i detta sammanhang förstår jag icke rätt. Dr Angelo hade ju ej till sitt förfogande något yttre våldsmedel för att tilltvinga sig en rätt, som hennes lands lag tillerkände henne men som undanhölls henne till följd af maskulin vantolkning af lagen, och det återstår således endast det antagandet, att hon skall ha begått ett brott mot det rätt svärtydda begreppet kvinnlighet, då hon ville använda sig af en laglig medborgerlig rättighet, som visserligen fordom ansågs tillkomma blott män.

De närmare omständigheter, som ledde till dr Angelos prejudikatsfall, äro i sig intressanta nog, men det som gör att jag i dag särskildt och längre uppehåller mig därvid, är för att få anföra åtskilliga ord af domaren de Castro, som tillerkände dr Angelo rösträtt, sedan den förvägrats henne af den tjänsteman, som hade röstlängderna om hand.

Den nya portugisiska republikens lag säger, att "rösträtt tillkommer hvarje portugis, som kan läsa och skriva, betalar skatter och är familjens öfverhufvud". Dr Angelo ansåg sig uppfylla dessa villkor, emedan hon är examinerad läkare och änka med barn, hvilket hon försörjer, samt ingaf föreskrifven skriftlig anhållan att bli upptagen i röstlängden, ehuru denna anhållan vägrades, emedan hon var kvinna. Dr Angelo lät sig dock ej förbluffas utan gick till tings med saken, därvid domarens utslag till hennes förmån tillika med själfva domens förnuftiga innehåll och erkännande af att kvinnor som uppfylla en medborgares skyldigheter också skola äga en medborgares rättigheter, bör glädja alla suffragister.

Domaren de Castro uttalar i domen bland annat: "*att en bestämd och otvifvelaktig missuppfattning såväl af fakta som af själfva lagen föreligger, då man påstår att kvinnor icke kunna vara familjeöfverhufvud, när sökanden, änkefru dr Angelo, som i sitt hushåll hade en minderårig dotter och tjänare, ostridigt vore sin familjs öfverhufvud och såsom sådan icke kunde uteslutas från rösträtt med mindre än att ett bestämdt lagbud därom förelåg. Om de lagstiftande velat utesluta kvinnor, skulle och borde de hafva sagt så och därmed stängt den dörr, som de nu med rättvisa och ädelmod lämnat öppen. Lagstiftarna i världens nyaste republik hade emellertid satt den i jämbredd med världens mest civiliserade regeringar såsom Australien och delar af Förenta Staterna och Skandinavien, de verkliga föregångsstaterna i civilisationens korståg.*"

Och då Mr de Castro sammanfattar de skäl som kommit honom att fälla domen till dr Angelos förmån,

lägger han tonvikt på det absurda i att förvägra henne hennes lagliga rättigheter, emedan hon är kvinna.

"Att hindra en kvinna, till och med en enstaka kvinna som sökanden, att rösta och att taga del i allmänna angelägenheter endast emedan hon är kvinna är både löjligt och orättvist och i strid med de rättfärdiga och demokratiska idéer, som uttalats af det republikanska partiet. Sökanden, som innehar alla kvalifikationer för att rösta, kan icke godtyckligt uteslutas från röstlängden, ty där icke lagen gör någon åtskillnad, kan icke domaren göra någon. Därför, och i enlighet med den moderna sociala rättvisans principer, tillerkänner jag sökanden den rättighet hon begär och förordnar, att hennes namn skall upptagas i röstlängden. Må detta sålunda ske!"

Mot denna dom gifves ingen appell, ehuru den portugisiska riksdagen naturligtvis har rättighet att ändra lagens ordalydelse och därmed "sluta den dörr" som lämnats öppen för behörigen kvalificerade kvinnor. Emellertid hoppas de portugisiska kvinnorna att lagen skall förbli bestående, och de ha på sin sida — eller hade, ty det har som bekant nyligen valts ny president i Portugal — den nya republikens förste president dr Theophilo Braga jämte åtskilliga af hans ministrar och andra inflytelserika personer.

Ordföranden i Portugals första kvinnoförening är dr Angelo, och dess sekreterare Madame Anna de Castro-Osoria, dotter till den man, som afkunnade den ryktbara domen, och det var en stor missräkning för denna förening att kvinnorna icke voro särskildt nämnda i Portugals nya vallag.

De hade trott på möjligheten här af efter det vänliga mottagande en deputation från "de portugisiska kvinnornas republikanska förbund" fått af dr Braga, då de uppvaktade honom för att anhålla om rösträtt för därtill kvalificerade kvinnor. Det beslöts emellertid af kvinnorna att underställa saken domstols pröfning, och följden här af blef dr Angelos fullkomliga seger. Och nu återstår att se hur historien vidare förlöper, och man kan blott önska att den nya republikens andre president måtte vara besjälad af samma åsikter som dess förste och som Mr de Castro, hvilken så tappert och förståndigt afgifvit sina ord för kvinnans politiska likställighet med mannen, i den mån hon är kvalificerad därtill.

Det andra fallet är det så nyligen omtalade från Persien, "*det mest anmärkningsvärda af den feministiska rörelsens senare utveckling*", då en medlem af landets melliss kraftigt uppträdde för kvinnans sak. Vi veta, att det för närvarande står brydsamt till i Persien, med inbördes oroligheter, folkuppresningar och ex-shahuppresningar. Vi veta, att Persien hör till stormakternas "intressesfärer", och vi veta bland annat, att tre svenska officerare nyligen afrest till Persien för att ordna någonting där. Men hur det egentligen förhåller sig med alltsammans det veta vi icke, och vi kvinnor kunna blott hoppas, att den omtalade händelsen i Persiens riksförsamling måtte vara ett gryningsförebud till en lugnare dag för näktergalarnas, rosornas och poesiens land.

Den 9 augusti skref Times' korrespondent från Te-

Engelska

lektioner och öfversättningar

af Mr E. ADAMS-RAY.

Allm. tel. Vasa 4 15 (kl. 12-1, 5-7 e. m.)

Freja-Magasinet.
Specialaffär för Damartiklar.

18 Humlegårdsgatan 18
29 Drottninggatan 29

heran, att Hadji Wakil-el-Roaya, deputerad från guvernementet Hamadan, den 3 augusti kom riksförsamlingen att häpna genom ett lidelsefullt inlägg för kvinnans rättigheter. Kammaren höll just på att diskutera vallagen och hade hunnit till den paragraf som förbjuder kvinnor att rösta. Något meningsutbyte angående detta alldeles påtagliga faktum tycktes icke kunna förekomma, och hela församlingen undrade då Wakil-el-Roaya begärde ordet samt enligt Times ordagrannt yttrade:

"Jag ber om tillåtelse att fråga af hvad skäl kvinnor skola beröivas rösträtt; äro de ej mänskliga varelser, hafva de ej samma rättigheter som vi? Jag ber någon af Ulemas (de teologiskt och juridiskt bildade medlemmarna af riksdagen) om svar."

Utaf Ulemas fick han emellertid intet stöd. Sheikh Assadollah svarade i stället, att aldrig i hans olyckliga lif hade hans öron sårats af ett så hädiskt yttrande, med mera. Ordagrannt fortsatte han: "Vi få icke diskutera denna fråga, ty det strider mot etiketten i ett af Islams parlament. Men skälet för kvinnornas uteslutande är, att Allah icke gifvit dem den förmåga, som kräfvades för att taga del i politiken och för att välja nationens representanter därtill. De äro det svagare könet och hafva icke samma omdömesförmåga som män. Emellertid böra icke deras rättigheter förtrampas utan skyddas af männen så som Allah befäller i Koran". "Ordföranden", fortsätter korrespondenten, "bad sedan de ordinarie referenterna att icke i tidningarna omnämna denna olyckliga händelse, riksdagen klappade bifall till hans ord och vände sig med lättnad till diskussionen af mindre störande ämnen än möjligheten af att kvinnor äga själar och rättigheter. Måhända hysa dock somliga deputerade sina tvivel, som de ibland uttala i förtroliga kretsar, om icke kvinnan, när allt kommer omkring ändå någonstädes har en själ".

Ingenting annat än den världsfrämmande feministiska rörelsen kan förklara denna händelse, som "är utan motsvarighet i världens historia", säger Standard om saken. "Den ande, som nödgår kvinnorna i Turkiets harems att begära frihet och aflägga slöjan, är densamma som manifesterar sig i England genom begäret efter rösträtt. Öfverallt, i Östern och i Västern, visar sig tydligt hos kvinnorna samma oro och längtan efter ändring af det bestående, efter vidare syn på tingen och efter ett rikare lif. Persien är endast just nu det mest intressanta, emedan Persien är det land, som sist dragits in i rörelsen."

Ellen Wester.

Hildur Djurberg.

Nästan samtidigt med att Högre Lärarinneseminarium kan fira sitt 50-årsjubileum firade dess föreståndarinnan sedan 21 år tillbaka, fröken Hildur Djurberg, sin 60-årsdag. Att den dagen, onsdagen den 20 september, var ett kärt tillfälle för många att till fröken Djurberg få fram-bära tack och hyllning för hvad hon är och för hvad hon verkat under de långa åren som ungdomens ledarinna och fostrarinna visade sig vid de vackra festligheter, som då ägde rum. Redan på morgonen uppvaktade seminariets nuvarande elever med sång och öfverlämnade en skrifbordsuppsats i silfver åtföljd af en textad adress af följande lydelse:

Sextio år,
Silfverhår,
Hjärta som i evig vår
För allt godt och ädelt slår,
Aktad, älskad,
Af oss varmt och vördsamt hälsad.

Längre fram på förmiddagen var fröken Djurberg af nuvarande och f. d. medlemmar inom lärarekollegiet inbjuden till en festlig kollation i läroverkets högtidssal. Rektor Josephson framförde kamraternas lyckönskningar; fröken Dagmar Lauritzen talade å lärarinnornas i Normalskolan vägnar och fröken Lilly Engström å forna kamraters. Från samtliga öfverlämnades som hedersgåfva en vacker tafla, föreställande ett höstlandskap.

Klockan half fyra samlades till uppvaktning representanter för alla de afdelningar som under fröken Djurbergs föreståndarinetid afgått från seminariet. Fröken Emilia Thorstenson höll därvid högtidstalet och öfverräckte en bukett röda rosor och i en vacker skinnpärm en check på en större summa, utgörande forna elevers gåfva till den afhållna föreståndarinnan.

Fröken Djurberg tackade djupt rörd och sade sig hoppas, att hon skulle kunna använda sina lärjungars gåfva så att det skulle göra dem glädje.

Hilsen fra Island.

Til Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

Kvenrettindafelag 'Islands sender herved sin hjerteligste Hilsen og Tak for al den Elskværdighed og Imødekommenhed som under kongressen blev udvist Foreningens Delegerede samt den Interesse som blev Island til Del.

Briet Bjarnhédinsd. Asmundsson Laufey Vilhjálmsdóttir
(President). (Sekret.)

Prenumeration å DAGNY sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.

Insänd litteratur.

Albert Bonniers förlag, Stockholm: Bonniers månadshäftena Häft. 9.

F. C. Askerbergs bokförlagsaktiebolag, Stockholm: Skogsberg by. En krans berättelser. Af Carl Svenson-Graner.

Karolina Själander

70 år.

”Sjuttio år i tro, kamp och seger” så skulle öfverskrifsten kunna lyda till den kvinnas lefnadssaga, hvaraf här några konturer gifvas. Född i Gefle den 12 sept. 1841 uppväxte Karolina Själander och fick sina grundläggande intryck inom det samhälle hennes lifsgärning skulle viga. Från hemmet, där ”bed och arbeta” var livets lösen, medförde hon djupa religiösa intryck samt känsla för arbetets ära, både handens och hufvudets. Det mest framträdande draget hos den uppväxande flickan var ett outsläckt begär efter kunskap. Ensam syster bland många bröder afundades hon ”pojkar” den oupphinnelige lyckan att ”få läsa för magistrar” — en förmån, som af dessa nog ej lika fullt uppskattades — medan hon själf var hänvisad till att från olika håll mödosamt hopsamla de smulor hon kunde finna till stillande af sin hunger efter vetande, ett förhållande som dock ej torde varit enbart hämmande för hennes utveckling, då ju på andelivets område den lagen gäller, att allt som genom själfverksamhet eröfras på ett helt annat sätt blir ens egendom, och en oförytterlig sådan, än det som utan kamp och möda faller i ens sköte.

En lång sjukdomsperiod under ungdomsåren band hennes fysiska kraft men kom andens vingar att växa, och som en fullt utvecklade och mogen kvinna grep hon sig an med uppfostrarens kall, hvilket gafs henne som en uppgift, den hon aldrig sökt eller begärt. Ef-

ter att hafva varit biträdande lärarinna i den af Elsa Borg inrättade flickskolan i Gefle, mottog fröken Själander vid den första föreståndarinnans öfvergång till ett annat arbetsfält, där denna skulle finna sin egentliga lifsuppgift, ledningen af Högre flickskolan i Gefle, som läroverket numera kallas, och de snart fyra decennier denna ledning fortfarit hafva varit en tidrymd af oafbruten stilla och jämn kvantitativ och kvalitativ utveckling för skolan, så att det gång på gång måst heta: ”rummet är mig för trångt”, ej blott för det växande lärjungeantalet utan ock för de växande kraf tiden och skolan själf ställde på sin verksamhet. Men en sådan utveckling försiggår ej utan möda och kamp — det ville ihärdig sträfvan till att intellektuellt hålla sig och undervisningen i jämnhöjd med fordringarna; mod och uthålligt arbete kräddes af dem, som gjort sig till förkämpar för kvinnans rätt till andlig utveckling, för samhällets plikt att gifva henne sådan för familjens, för dess egen skull, och ej minst kräddes sådana egenskaper för framförande af dessa idéer i ett samhälle, där praktiska och merkantila intressen medgafvo ett ganska knappt armbågrum åt de ideella. Och den som ville ej blott intellektuellt utveckla utan göra intelligensens odling till ett medel för karaktärsdaning, uppfostra i ordets djupaste bemärkelse, utsatte sig för många missförstånd och mycket klander. Det blef ”hårda år” i mer än en bemärkelse för skolan och dess föreståndarinna, men hon satte en stark skuldra under arbets- och bekymmerbördan och ”höll ut i kärlek stark och trogen”, hämtande mod och kraft ofvanifrån, som det vackert heter i den kantat, hvarmed hon på sjuttioårsdagen hyllades:

”Hvad gaf dig krafter till din gärning trägen?
Hvad hjälpte dig i livets allvarsstund?
Hvad gaf ditt verk dess fasta ankargrund?
Du lyfte dina ögon oförvägen.
Den som ser himlens stjärnor för sitt öga,
Som vandrar bedjande sitt Fader vår,
Han känner icke stenen där han går,
Och markens törnen smärta honom föga.”

Och så gingo åren, ströende silfver i håret och böjande gestalten, men lämnande anden ung och spänstig — under fostringsarbetet bland de unga hon höll så kära, fostrades hon själf, och småningom kom också förståndet och erkännandet af hennes lifsverk, ej minst från deras led, som varit föremål för detsamma. Hon har haft och har trofasta medarbetare, men deras insats har i väsentlig mån betingats af det inspirerande inflytande de mottagit genom ord och föredöme — mycket kräddes af dem — som den kan kräfva, hvilken själf ger sig helt — men mycket gafs dem ock af personligt deltagande, stöd och förtroende, och så bildades med åren kring henne en krets, hvars sammanhållande fäste hon var, men där hvarje länk stödde och bar de andra på ett sätt, som icke torde höra till det alldeles vanliga.

En gärning sådan som den ofvan antydda tycktes vara nog för att fylla ett människolif, men fröken Sjölanders ej blott intresse, utan tid och kraft har räckt till för mycket annat, som dock aldrig löst infogats i hennes verksamhets ram utan städse organiskt framvuxit ur hennes gärning, så — för att blott nämna ett par exempel — hennes arbete för "Hvita bandet", hvars lösen: "för Gud, för hem och fosterland" vunnit mäktig genklang i hennes själ, eller hennes sena års intresse för den kvinnliga rösträtten, buret af en hängifven tro på kvinnans uppgift och utvecklingsmöjligheter under ansvar. Som ett uttryck för tacksamhet och tillit valde ock Gefle samhälles kvinnor henne till en af sina representanter i stadsfullmäktige, då sådana första gången insattes.

Städse villig att gifva ej blott sig, utan sitt, har hon ock öppnat sitt hem och sin skola för kristliga, humanitära och nationella idéers representanter med en glädje och gästfrihet, som torde vara mindre vanliga, och många främlingar, såväl som medlemmar af det samhälle hon tillhör, bevara rika och varma minnen af oförgätliga högtidsstunder under hennes tak.

I den skola, med hvilken hennes personlighet och lifsverk äro så intimt förbundna, firades ock hennes sjuttioårsdag med en högtid, vid hvilken skilda stämmor — ur de ungas led, från hennes medarbetare och forna lärjungar, samhällets representanter och deputerade för olika institutioner — i varma ord och toner hyllade hennes lifsverk och tackade för den insats hon gjort på skilda områden, och när de trehundra-talen unga, som bilda den nuvarande skolgenerationen, drogo förbi under sång och blågula fanor, och varma barnblickar riktades mot henne, då måste det hafva känts som om hela hennes lifsverk i förklarad gestalt stigit fram.

"Som en älskad och vördad mor
Du kan dig känna i denna stunden"

yttrades ock den dagen till henne. Det intrycket förstärktes vid hyllningen af gångna decenniernas lärjungar, dessa som i lifvet fått pröfva och nu kunde vittna om bärkraften af de mottagna lärdomarna — men att så stå ansikte mot ansikte med ett lifsverk, för hvilket man ej blott tackas utan själf kan tacka — och få göra det, medan arbetsdagen varar — det är skördeglädje midt under fortsatt sådd — det är lifsrikedom — det är ersättning nog för ett helt lifs kamp och uppoffring. Som en gåiva från ofvan mottog hon med ödmjukt hjärta denna aftonvälsignelse efter en lång och trogen arbetsdag, hvars innebörd kanske mest pregnant tolkas genom en af jubileumsdagens hyllningar:

"Sol och sälta och hafsvind
Du varit för unga och gamla.
Himlen speglar Din håg.
Hell Dig, sjuttio år ung!"

Henrika Scheffer.

Hvem har brutit neutraliteten?

Till fru Björk ber jag få rikta nedanstående:
Att min undersökning blef kallad advokatyr finner jag helt naturligt, sedan jag genomläst Eder artikel. Vi tyckas ha ganska olika uppfattning af hvad som menas med bevisföring och hvad som menas med advokatyr. Jag beklagar, att mitt opus gör på Eder ett sorgligt intryck, om Ni finner det obehagligt, men jag är glad, att detta obehag varit så starkt, att det drivit Eder att fatta pennan. Det är för mig en sällsynt angenäm ställning att få möta en motståndare, som angriper under eget namn. Jag har en sådan otur att bli anfallen ur bakhåll.

Jag visste ej, att det var barnsligt att i en undersökning börja med det, som skall undersökas, äfven om det är en bekant sats, men jag fruktar, att jag alltid kommer att vara på detta sätt barnslig, i trots af att Ni kasserar metoden. — Jag anser det alldeles själfklart, att i fråga om en politisk förening, som uteslutande ägnar sig åt politisk verksamhet, använder politiska metoder och medel och bestämmer sin taktik efter hvad som är politiskt riktigt, den diskuterade neutraliteten måste vara af politisk natur. Hela min artikel handlar ju om politisk neutralitet. När man skrivit tre spalter om denna för att bevisa att den karakteriserar L. K. P. R., så blir man häpen öfver frågan, om man minns ett ord, som heter politisk neutralitet, samt får en del citat för att bevisa, att den existerat. Fru B. påstår, att den funnits från början och till den 20 juni; jag att den funnits från början och ännu finns. Är det advokatyr, om jag säger, att alla Edra citat passa äfven mig utmärkt? När de bevisa, att den funnits från den 14 juni 1904 till och med Örebromötet 1909, så känner jag mig ej slagen, enär äfven jag påstår, att den fanns under nämnda tid. Ut-talanden från 1909 kunna väl ej bevisa, att neutraliteten bröts den 20 juni 1911. Taktiken förr bestämdes af att vi i hvarje läger hade både vänner och fiender. Nu ha vi vänner i två, fiender i ett. Vi kunde då samarbeta med alla partier, ty vi kunde samarbeta med den kontingent i hvarje parti, som var vänligt stämd. När högern icke innesluter en sådan kontingent, kunna vi ju omöjlig samarbeta med den. Ni bör vända Er vrede mot den för att den vägrar de individer, som faktiskt äro våra vänner, att bilda inom partiet en sådan kontingent, som L. K. P. R. kan samarbeta med utan att svika sin neutralitet, men att vända denna vrede mot L. K. P. R., det är icke logiskt.

Ni tycks vilja förebrå mig, att jag i alla tider uttalat mig för samt instämt med alla, som uttalat sig för neutralitet. Ja, fru Björk, det har jag alltid gjort, och det gör jag fortfarande. Jag är till och med med om V. U. s cirk. 43, dat. 19 maj 1908, punkt f., att "då tvenne motkandidater lika allvarligt lofva att kraftigt arbeta för kvinnans rösträtt och valbarhet under nästkommande riksdagsperiod, förhålla kvinnorna sig passiva vid valen", ty i så fall är passiviteten ej farlig. Annorlunda är det, om den ene kandidaten lofvar att göra allt för att hindra, den andre allt för att främja, och den situationen är det nu fråga om, och nu anser jag det icke blott som en politisk dumhet utan äfven som neutralitetsbrott att förhålla sig passiv om det är möjligt att vara aktiv, ty då försummar L. K. P. R. af andra hänsyn än till rösträtt ett tillfälle att stödja den, som främjar, och motarbeta den, som vill hindra rösträtten. Pendelpolitiken förstår jag icke; så dum är jag. Jag

kan icke anse, att den matematiska pendeln ger mig en lämplig bild, ty den är ett perpetuum mobile, och jag anser, att L. K. P. R. skall bli färdig med sin rörelse inom begränsad tid. Pendelns rörelse för icke till någon utveckling utan bara till ett konstaterande af ett faktum, men vår vill utveckling, framåtgående. Den fysiska pendeln duger icke, ty den är icke något i och för sig — man måste ange den maskin, den tillhör, t. ex. pendeluret, men vi kunna ju göra en liten spekulation med utgångspunkt i detta. Om man tar ett duktigt tag i pendeln, så blir den stilla i sitt jämviktsläge, och så blir det en utmärkt bild för att bevisa min sats: klockan stannar. Var det Gefledamernas hjärtesynpunkt?

Men fru B. har väl icke tänkt på att det icke är så alldeles absurdt att tala om att "en svängande pendel är i jämviktsläge". Med dess jämviktsläge menar man i allmänhet dess vertikala läge mot horisontalplanet. Men just i detta jämviktsläge är pendeln (den plana) en gång under hvarje svängning mellan ytterlighetslägena till höger och vänster. I hvarje sådant är dess rörelse = 0. Men i intetdera får den stanna, ty tyngden drar den ideligen tillbaka mot nämnda jämviktsläge. Det som ansvarar för att den icke stannar förr, än tiden är fullbordad, det är steghulet. Hvad som vill få den att stanna, är gnidningen mot luften, damm, luftströmmar, och man kan ju ock ta med i beräkningen att någon hugger tag i den, så att den tvingas att stanna. Kanske fru B. själf här skulle vilja fortsätta jämförelsen. — Pendeln verkar efter fullt hederliga lagar och arbetar så godt den kan. Man bör ej låta språkets makt öfver tanken vara så stor, att man för ordet svängnings skull föraktar en så hederlig pjäs som en pendel.

Jag tviflar på att Ni får många högerkvinnor i L. K. P. R. med i Ert förakt öfver att vi öppet och ärligt slå till, när hrr Staaff och Branting räcka oss handen. Jag tror också, att de dela mina känslor gentemot Eder osmakliga bild: ett offentligt famntag, i all synnerhet som den tyckes gömma tanken, att ett hemligt vore mera önskvärdt. Där äro vi alltför ärliga att vara med.

Så utropar fru Björk: "har L. K. P. R. förhållit sig passiv förr under valtider? Långt därifrån!"

Instämmer. Har aldrig påstått något sådant.

"Det har, som vi sett, arbetats intensivt under den officiella neutralitetens skydd", säger Ni.

Jag bekräftar detta och påstår, att vi allt fortfarande arbeta intensivt under samma skydd.

När jag säger att ett beslut i motsatt riktning mot det fattade icke skulle brutit neutraliteten, skall ni icke fröjda er öfver att ha fått "ett erkännande — och det är dit vi vilja komma — att neutraliteten är bruten." — Två olika metoder kunna mycket väl vara förenliga med samma princip. Skaraborgs länsförbund, som beslöt sig för passivitet, och L. K. P. R., som beslöt sig för aktivitet, äro lika visst neutrala, den ena som den andra.

En alldeles absurd harang är denna: "Men enligt L. K. P. R:s mening, hvilket jag i sommar sett af tidningsartiklar från på oss stackars högerkvinnor-opponenter desperata rösträttskvinnor, är det ju vi, som gjort partitagande, vi som enligt deras mening brutit neutraliteten. Alltså har någon brutit L. K. P. R:s neutralitet!"

L. K. P. R. har icke uttalat någon mening sen juni. Den har icke haft något centralstyrelsemöte sen dess, och L. K. P. R. uttalar aldrig sin mening annat än genom mötesbeslut, cirkulär och pressreferat. På intet ställe i dessa skrivelser finns denna anklagelse. Om "desperata

rösträttskvinnor" framfört den i tidningsartiklar, framgår icke däraf, att min slutsats: "ingen har brutit L. K. P. R:s neutralitet, ty den är icke bruten" är kullkastad, ty jag har icke anklagat "högerkvinnor-opponenterna" för att ha brutit neutraliteten. Jag anser, att handlingen är icke fullbordad utan hittills misslyckad, men energien i de gjorda försöken har jag vitsordadt, ehuru jag visserligen icke visste hvilka dessa kvinnor voro, och förmodar att endast ett par tillhöra L. K. P. R. Jag trodde ledaren var en annan än Ni och har ock adresserat mig till henne i en artikel, som jag insände till Dagny den 16 dennes och som jag hoppas kommer in i nästa nummer.

Jag tror icke det är skäl i att Ni talar i alla högerkvinnors namn. Edra samvetsbetänkligheter måste alla ha den allra största respekt för, och när samvetet manar Eder att gå ut ur föreningen, finns förvisso ingen, som vill fresta Er att göra mot dess bud, men Ni förutsätter stor tanklöshet hos L. K. P. R:s högerkvinnor, om Ni tror, att de gå med på Edert tal om centralstyrelsebeslutet som en öfverrumpling. Sommarens taktik är densamma, som alltid följts, ehuru formerna växla. Förr var det fråga om att stödja och motarbeta i n d i v i d e r, nu partier. Det är en händelse, som ser ut som en tanke, att Ni ej kunnat finna för Eder lämpliga citat sen 1909. Att den nutida taktiken varit länge förberedd, visas bland annat af att L. K. P. R. utgifvit och alla lokal-föreningar utan ett ord af anmärkning så vidt jag vet mottagit flygbladet: "Partipolitiken och kvinnorna" af Elin Wahlqvist. Detta föredrag hölls under enhälligt bifall vid första allmänna rösträttsmötet i Stockholm den 19 juni 1909. Frågan har intensivt diskuterats, alltsen moln uppökto vid horisonten, men åtminstone efter den 19 juni 1909 kan ingen undskylla sig med att hon ej visste L. K. P. R:s uppfattning. Låt mig citera några rader ur dessa samfäldt gynnade uttalanden!

"Är det då möjligt att bibehålla den politiska neutraliteten i den nuvarande politiska situationen? Min öfvertygelse är, att det är lika möjligt nu som förr. Motståndarna till rösträtten äro våra motståndare, oafsedt hvilket parti de tillhöra, den grundsatsen ha vi alltid följt.

Våra motståndare f. n., det har årets riksdag visat, äro den nuvarande ministären, af hvilken vi väl icke ha att vänta så mycket, samt Första kammaren, frånräknadt 25 stycken medlemmar, samt en Andra-kammarminoritet. Några omvändelseförsök ha vi ej tid att inlåta oss på, förresten är underverkens tid förbi. Att sitta med armarna i kors och afbida att de nå den politiska mognad, som männen behöfva för kvinnans politiska rösträtt, är lika omöjligt. Hvad skola vi då göra? Jo, naturligtvis samverka med de politiska partier, som äfven ha intresse af en ministärförändring och en riksdagsupplösning. För detta samarbete behöfva vi ej uppge vår politiska neutralitet. Lika litet som Frisinnade landsföreningens medlemmar behöfva bli socialdemokrater eller de senare medlemmar i Frisinnade landsföreningen för att samarbeta i någon fråga, behöfver L. K. P. R. bli hvarken det ena eller det andra, för att den samarbetar med dessa partier i ett par punkter. Därjämte kunna de frisinnade kvinnorna som medlemmar i vänsterpartierna verka dels för partiintressen, dels för kvinnorösträtt. Och för att vi skola få inflytande vid landstingsmannavalen, och således på Första kammarens sammansättning, är ett dylikt partitagande att varmt tillråda. Men högerkvinnorna behöfva ej heller vara sysslolösa. De kunna bemöta de många ovederhäftiga anfallen af högerkvinnor i pressen. Vi hafva hittills ej tillmätt dem någon betydelse, men vi ha nu sett att t. o. m. på anonyma sådana ha byggts anföranden i riksdagsdebatter i Första kammaren. Dock, det har ju bara

visat svagheten både i skriferier och anföranden; vi låta dem vara eller använda dem som agitationsskrifter för kvinnörösträtten. Högerkvinnorna kunna i stället söka övertyga de religiösa kvinnorna, att det öfverensstämmer med deras religiösa plikter att verka för rösträtt. Och till sist kunna de ju göra ett försök att påverka männen. Således få vi alla för framtiden händerna så fulla med arbete, att någon tid att inlåta oss på partistrider ej blir öfrig."

Slutligen ännu några ord ur samma flygblad. "Ty märk väl, den samlade, enhetliga kraft, som vår rösträttsförening nu besitter, gör den till en bundsförvant att räkna med, men några spridda kvinnoflockar, i synnerhet om de äro rester af en söndersprängd förening, hvars medlemmar voro för små att verka tillsammans för ett stort mål, de representera ingenting annat än kvinnlig svaghet och oförmåga."

Jenny Velandér.

Notis.

Valarbetet i Skåne. Vid alla de större frisinna valmötena inom provinsen hafva genom Skåneförbundets försorg kvinnliga talare hållit anföranden i vår rösträttsfråga. I Eslöf talade jur. kand. fru Anna Wicksell för omkring 300 åhörare, i Simrishamn, Löberöd och Hörby fröken Sigrid Kruse för sammanlagdt omkring 2,500, i Nackarp, Kristianstad och Åhus fru Ella Billing för sammanlagdt omkring 3,450, i Limhamn fru Louise af Ekenstam för omkring 4,000 och i Helsingborg dr Gulli Petrini för omkring 600.

Stockholms F. K. P. R. demonstrerar mot rösträttslöshet.

Torsdagen den 21, aftonen före den dag då Stockholmsvalen skulle äga rum, hade Stockholms F. K. P. R. tillsammans med det nybildade Männens förbund för kvinnans rösträtt anordnat ett offentligt demonstrationsmöte i K. F. U. K:s stora sal. Lokalen var fylld till sista plats af en publik, som visst icke uteslutande bestod af damer, flera medlemmar af männens F. K. P. R. syntes, bl. a. dess ordförande, direktör Ernst Beckman. Till ordförande för aftonen valdes borgmästare Jakob Pettersson, som, i stället för prof. Henschen som sagt återbud i sista stund, inledde föredragen med att lämna en kåserande redogörelse för Männens förbund för kvinnans rösträtt. Förbundet, som redan räknar omkring 70 medlemmar, vill vara fullkomligt partilöst, och talaren försäkrade att äfven högermän skulle komma att trifvas förträffligt där. Han framhöll, att förbundets syfte vore att hjälpa kvinnorna — mindre med talare och genom föredrag, ty därmed redde de sig så utomordentligt bra själfva — än genom marskalkssysslor, insamlande af penningar m. m.

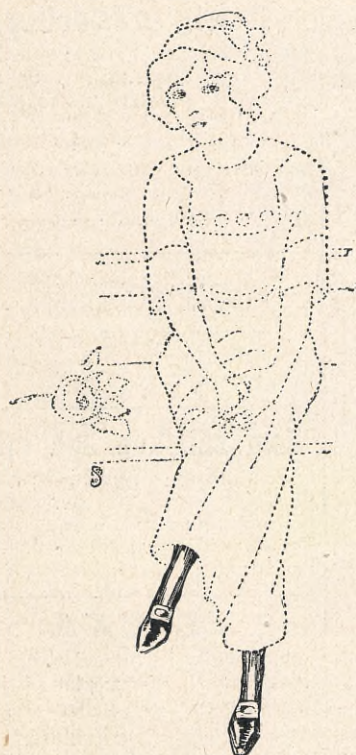
Borgmästare Lindhagen framträdde därefter och lämnade några drag ur "den kvinnliga rösträttens lidandehistoria", hvarvid han utan att tala partipolitik som han sade, ansåg sig kunna kritisera alla de tre politiska partierna — och äfven sig själf. Han nagelfor äfven ganska skarpt de olika partierna för deras uraktlåtenhetssynder mot kvinnorna samt öfvergick därpå till att vidröra några viktiga frågor behandling i riksdagen: det kvinnliga nattarbetet, kvinnans anställande i statstjänst m. fl., hvilka frågor, ansåg han, icke kunnat få den utgång, som nu kommit dem till del, om kvinnorna haft politiskt inflytande.

Nästa talare var fröken Annie Furuhjelm, som lämnade en öfersikt af de finska kvinnornas arbete i landtdagen, framhållande att inga ekonomiska frågor af dem upptagits, endast socialt-humanitära, nykterhets-, sedlighets-, undervisningsfrågor samt att de vändt sig mot orättvisor i lagstiftningen. Detta vore betydelsefullt nog i vår tid, då man närmast börjar draga likhetstecken mellan politik och ekonomiska frågor, och varslade om att kvinnorna hade ideella syften och mål. Hon slutade med att betona, att kvinnornas rösträttsrörelse ej vore något revolutionärt, blott en länk i utvecklingen.

Friherrinnan Ebba Palmstierna var aftonens sista talare. Hon började med att framhålla att denna dag borde varit en jubeldag för kvinnorna, — dagen innan den, då de, med allmän rösträtt, tillsammans med männen borde fått gå upp till val — men att det nu i stället var en protestens dag, då de ännu voro de utestängda. Hon vidrörde därpå missförhållanden inom samhället, som kvinnorna skulle arbeta emot om de hade medbestämmanderätt i lagstiftningen. Till de nu valda riksdagsmännen ville hon ropa: Svi-ken ej de svenska kvinnorna!

Mötet antog till sist enhälligt följande resolution:

Män och kvinnor, samlade till möte i Stockholm den

Färdiga Klädningar

fr. Kr. 40—115.

Alla slag af
Bal-, Supé- och
Middagsklädningar.

Sorgbeställningar
utföras på dagen.

**A.B. NORDISKA
KOMPANIET,
STUREPLAN.**

Annonsera i Dagny!

Pälsateljén (inneh. Albert Stridsberg)

Mästersamuelsgatan 37, 1 tr.,
hörnet af Malmskillnadsgatan.

Välsorteradt lager af **Pälsvaror.**

Moderniseringar och reparationer billigt och omsorgsfullt.

Allm. tel. 115 85.

Rikstel. Norrm. 241.

21 september 1911, begära i rättvisans och samhällsgagnets namn att beslut om politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor fattas under nästkommande riksdagsperiod.

— n.

De Gamlas Dags tidning.

L iksom vi vant oss vid att hvarje vår se Barnens Dag med sitt brokiga karnevalslif ta Stockholm i besittning, så håller det nu också på att bli något själfklart att, när året hunnit till höst med gula löf och mild, disig luft och resignationsmåttad stämning, vi få De Gamlas Dags — gudnås så välbehöfliga! — påminnelser om ålderdomen och vädjande till vår plikt-känsla gent emot densamma.

En sådan påminnelse, en dylik vädjan har kommit i form af De Gamlas Dags tidning: Höstblad. Det är en del författare och konstnärer, som däri skänka sitt bidrag till insamlingen för de gamla. Den inledande artikeln är af doktor Brandel, Birger Mörner har skrivit en dikt af sällsynt stämningsfylld fägring och Gellerstedt ett par graciösa visstumpar. Novellistiska bidrag ha lämnats af Anna Wahlenberg, Sigrid Elmlad och Elisabeth Kuylenstierna-Wenster, de två sistnämnda känsligt skildrande ålderdomens och fattigdomens tragik. Till sist lämnar Elin Wägner i en varmhjärtad artikel några drag ur Ljustglimts historia och tecknar Ålderdomens Land sådant det tyvärr ofta är och sådant det borde vara.

Tidningens omslagsteckning visar inramade i höstgula asplöf, några åldringar, skådande mot solen som sjunker klar i hafvet. Detta — att lifvets långa dag, som kanske ofta varit fylld af storm och mörker, måtte för så många som möjligt få en vacker, ljus afton, rofylld och blid, det är hvad arbetet för De Gamlas Dag äsyftar, det är hvad alla måste lämna sin hjälp till.

A. H—n.

Föreningsmeddelanden.

F. K. P. R. i Norrköping har haft sammanträde, hvarvid bl. a. redogjordes för centralstyrelsemötet och de beslut, som därvid fattades. Föreningen beslöt uttala som sin mening, att sammanhållning mellan kvinnorna fortfarande vore nödvändig för rösträttsarbetet och att därför den politiska neutraliteten borde bibehållas.

Ny F. K. P. R. har bildats i Ousby på initiativ af lärarinnor vid realskolan därstädes.

GLÖM EJ
att förnya
prenumerationen
för sista kvartalet.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7½ öre pr mm.)

LÄRARINNA, undervisningsvan i skolämnen, språk, musik, söker plats. Goda betyg. Svar »Enkel—barnkär», Sv. Telegrambyrån, Stockholm, f. v. b.

Ung flicka

som genomgått 8-kl. läroverk, önskar nu till hösten plats att undervisa barn på mellanstadiet i vanliga skolämnen och musik. Svar till »Frisk», Annonkontoret Svea, Norrköping.

Undervisningsvan guvernant,

i språk, musik, vanliga skolämnen söker plats. Goda betyg. Lön 300 kr. »Guvernant», Allm. Tidningskontoret, Stockholm.

VAN lärarinna för sinnesslöa önskar plats i skola eller familj. Svar märkt »Barnvän» emotses med tacksamhet till Vadstena p. r.

EXAMINERAD Kindergartens- o. Småskolelärarinna önskar plats i familj. Tacksam för svar till »Hemkär», Vadstena p. r.

En flicka

som genomgått kurs i Kindergarten och för närvarande vistas på barnhem, önskar plats i familj. Kindergarten eller barnhem i början af nov. Svar till »E. H.», Arneberga. Rek. lämnas af Fru Agnes Petersson, Kindergarten, Uppsala.

21-årig Värmländska,

van och intresserad af husliga sysslor, önskar att i verkligt godt och vänligt hem bli husmodern behjälplig. Lön önskas. Tacksam för svar till »Familjem.», Molkom p. r.

En bildad flicka

af god familj, 20 år, frisk och med stor lust för husliga göromål, söker plats till hösten i bättre familj, där tillfälle bjudes att som hjälp åt husmoder deltaga i hennes sysslor. Svar emotses tacksamt under adr. »H. L.», Gumælii Annonbyrå, Malmö.

21-årig, barnkär flicka,

som genomgått Kindergarten, önskar plats i godt och vänligt hem, som hjälp och sällskap. Svar till »21 år», Boxholm p. r.

Bildad 17 års flicka

önskar plats i bättre familj som sällskap och hjälp med förekommande göromål. Betyg och rekommendationer finnas. Svar med uppgift å fordringar och förmåner till »Karin», Visby, p. r.

22 års flicka

önskar plats på herrgård eller prästgård, att under husmoders ledning få lära hushåll. Är villig deltaga i alla sysslor. Någon lön önskas. Svar tacksamt till »Familjemedlem», Reijmyre.

Ung flicka önskar plats

nu genast som kassör-ska på hoteli eller i affär. Betyg finnes från föregående platser. Tacksam för svar till »Kassörska 1911 M.», Sv. Telegrambyrån, Örebro.

Bildad flicka,

ex. Kindergartenslärarinna, önskar väl aflönad plats i fint hem, gärna utomlands. Har förut innehaft egen Kindergarten i 3 år. Vackra betyg och ref. Svar till »Kindergartenslärarinna», Stålldalen.

Landbrukaredotter

önskar plats i bättre, godt hem, att biträda vid skrifgöromål. Är äfven villig deltaga i inom hemmet förefallande göromål. Har förestått poststation, genomgått folkhögskola, god handstil. Betyg och ref. finnas. Svar till »1911», Ottenby.

Plats

att förestå ett bättre, trefligt hem i stad eller på landet önskas af medelålders småländska, fullt kompetent att sköta detsamma. Musik. Godt lynne. Fina ref. Svar tacksamt till »Trefnad», Norrhult p. r.

19-årig prästdotter,

som genomgått 8-klassigt läroverk, Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala husmoderskurs med ättföljande barnavård samt en kurs i konstväfnad, söker plats i fin familj att vara frun till hjälp med hushållet. Lön önskas. Svar till »1892», Nyköping p. r.

Husföreståndarinna,

verkligt duglig, glad och enkel, musikalisk, söker plats. Svar till »Oberoende», Sv. Dagbl., Sthlm.

Som sällskap och hjälp

önskar hurtig och glad bättre flicka plats hos äldre dam eller äldre familj där jungfru finnes. Någon lön önskvärd. Svar till »Ordentlig», Eskilstuna p. r.

FLICKA,

fullt kunnig i sömnad samt hushållsgöromål, söker plats i hem, där jungfru finnes. Är villig deltaga i alla inomhus förefallande göromål. Genomgått hushållskurs. Betyg och ref. finnas. Svar emotses tacksamt till »Värmländska», Nya Tidningskontoret, Uppsala.

Elementarbildad, enkel, barnkär flicka

önskar plats i medio af okt. eller 1 nov. som husmoders hjälp, helst i Stockholm eller annan stad. Genomgått hushållsskola och sykurs. Liten lön eller äfven mot fritt vivre. Svar till »L. 23 år», under adr. S. Gumælii Annonbyrå, Sthlm, f. v. b.

Bildad dam,

som genomgått kurs i barnavård, önskar plats 1 oktober. Svar till »Riks 14 84», Uppsala p. r.

22 års elementarbildad flicka,

som genomgått hushållsskola, önskar plats att förestå litet hushåll. Svar till »O. M. S.», Gefle p. r.

Hushållerska,

fullt kompetent i ett hems skötande, huslig och praktisk, önskar plats, van att förestå respektabel ungherres hem. Gärna till större herregård; har innehaft dylik. Fina betyg och ref. Svar märkt »Ordentlig», Fröslunda, Lidköping.

Ung, bildad flicka,

något kunnig i sjukvård, söker systerställning.

Svar till »E. E.», Hagatan 30, Mariefred.

En ordentlig och städad flicka, som vistats en tid af tre månader vid en Pr. skola, önskar plats hos en bättre, mindre familj helst i någon Norrlandsstad att under husmoderns ledning sköta hushållet. Svar till »22 år», under adress Björksta, Lindesberg.

Ung flicka från godt hem önskar plats

i början af okt. i bildad familj (helst i Stockholm) att vara frun till hjälp med husliga sysslor. Någon lön önskvärd. Svar emotes tacksamt under adr. »Familjemedlem», Vansbro.

Tränad Stenograf och Maskinskrifverska, språkkunnig, önskar ombyte af plats. Svar till »Rapid», under adr. S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

Bildad, musikalisk, 21-årig flicka önskar plats som hjälp och sällskap åt äldre dam eller herre. Kunnig i sjukvård samt handarbeten. Svar till »Sjukvård», Sydsvenska Annonbyrå, Hälsingborg.

Ung flicka,

som innehaft plats å advokatkontor, söker liknande anställning. Tacksam för svar vore »M. R.», Gumælii Annonbyrå, Malmö.

LEDIGA PLATSER.**Lärrarinna,**

kunnig i Tyska och Engelska erhåller plats i naturskön vinterbadort i godt hem att undervisa 20-års flicka. Betyg och lönepretentioner till »20 år», Barkåkra p. r.

För en undervisningsvan lärrarinna

finnes plats 1 okt. hos tjänstemannafamilj i närheten af Linköping, att undervisa två flickor i 3:dje och 6:te kl. kurser samt musik. Svar med betyg, foto och lönepretentioner sändes Aug. Lindhe, Gullberg.

Bildad flicka,

frisk och stark, hurtig och glad, något kunnig i sjukvård, kompetent och villig med jungfrus hjälp sköta mindre hem, där husmodern är klen, får plats snarast. Musikalisk har företräde. Svar inom 8 dagar med betyg, rekommend., foto, uppgift om ålder och löneanspråk till »Glädje och ansvar», Sv. Dagbl. annonskontor, Stockholm, f. v. b.

Kindergartenlärrarinna,

examinerad, fullt kompetent, sökes för kurs i Stockholm med arbets-tid kl. 1—3. Fullständiga ansökningar under adr. »Kindergarten», Sv. Dagbl. hnfvudkont., Stockholm.

Bildad, barnkär husföreståndarinna, kunnig att sköta hemmet för ung fru med två mindre barn, får plats nu genast eller den 24 Okt. i Göteborg. Jungfru finnes ej. Hjälp till gröfre sysslor. Svar med lönepretentioner till »Lärrarinna», p. r. Lund.

Snäll, ordentlig flicka

van vid enkel matlagning och husliga göromål, erhåller plats på gård i Västergötland genast eller längre fram. Svar med löneanspråk till »E.», Nitta.

Bildad, frisk och barnkär barnfröken erhåller plats i Åbo, Finland, från 1 november. Svar jämte referenser och fotografi till sign. »Två barn», under adr. S. Gumælii Annonbyrå, Stockh., f. v. b.

Hushållerska,

omkring 35 år och kunnig i enkl. matlagning & bakning och villig ensam förestå 3 personers hushåll (hjälp vid gröfre sysslor), erhåller plats 1 nov. 1911. Svar helst med fotografi eller personlig inställelse. Gustaf Ekholm, Sörby Säteri, Gnesta.

Vid Sätters hospital

finnas platser lediga för 1 tvättföreständerska och 1 bageriföreständerska, löner å 400 kr. (samt 3 ålderstillägg), 1:a klass kost, bostad m. m.

Ansökningar, åtföljda af styrkta betygsafskrifter, frejd- och läkarebetyg m. m., insändas till Hospitalkontoret, Säter.

Enkel, sympatisk flicka, van vid alla husgöromål, enkel matl. m. m., helst sykkunn., får pl. i 2 pers. fam. (utan jungfru) och 1 familjemedl. i villasamhälle nära Sthim. Sv. med löneanspr. m. m. & helst foto. till »Frisk & Glad 1911», Sthlm 1, p. r.

Kvinnlig Kontorselev,

säker i räkning samt med god handstil, erhåller genast anställning hos Skandinaviska Grammophon Aktie., Appelbergsg. 52, Sthlm. Personlig anmälan mellan kl. 1—2.

Huslig, enkel, frisk och barnkär flicka, som tillika med jungfru vill vara husmodern behjälplig med hemmets göromål, får plats snarast. Svar jämte rekommendation, fotografi och löneanspråk under adr. »Godt, vänligt hem», Folkhögskolan, Tång, Jämtland.

En bildad, allvarlig flicka, barnkär och van vid späda barns vård, erhåller plats i början af okt. i liten familj på landet för skötandet af ett barn. Svar med löneanspråk till »Familjemedlem», Jularbo.

Stenograf.

Kvinnlig stenograf med flerårig vana som kontorsstenograf i svensk och tysk stenografi erhåller anställning å större försäkringsbolag härstädes. Svar med betygsafskrifter och uppgift å löneanspråk till »Duglig kontorsstenograf» adresseras S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b. OBS! Sökande till försäkras full diskretion.

Husföreståndarinna

i ungarlshem på landet sökes. Reflekteras blott på verkligen dugande kraft, som med sparsamhet, ordning och omtanke äger erfarenhet sköta ett större, finare landthem (obetydligt jordbruk) samt förmåga göra hemmet behagligt för sig och andra. Svar med uppgift om ålder, relationer samt löneanspråk till »Ingenjör», Lagan.

Barnsköterska, frisk och stark med lugnt och vänligt sätt samt goda rekommendationer, erhåller väl aflönad plats den 15 nov. vid bruk i mellersta Sverige. Har att sköta ett spädt barn samt tvenne å resp. 3½ och 2 år. Svar till »Barnsköterska» und. adr. S. Gumælii Annonbyrå, Sthlm, f. v. b.

GYNNA ALLTID DAGNYS**ANNONSÖRER!****Kvinnliga arbetsområden.**

Utbildningskurser m. m.

Muntliga och skriftliga

upplysningar genom

Fredrika-Bremer-

Förbundets Byrå,

54 Drottninggatan.

Sprid Veckotidningen DAGNY!

**Deposition
&
Sparkassa**

4 | 1 | 0
2 | 0

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Sprid Dagny!

Wiréns utsökta Parfymer, eleganta damers förtjusning.

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från
A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.
21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

Tänk på de gamla!

Lektioner i Linnesömnad

(äfvén blusar, barnkläder m. m.)
Praktisk metod, utan träckling.
Hvarje elev disponerar en symaskin.

KARIN EGNÉR

Sibylleg. 36, Hörnet af Karlavägen.
R. T. 35 30. A. T. 210 04.

EVA EGNÉR

Fersens väg 2, Hörnet af Regementsgatan. Tel. 4490, ev. 4083.

Se

Löfmarks Möbelmagasin

Regeringsgatan 42
STOCKHOLM

Endast svensk tillverkning.

Annonsera i DAGNY!

Kvinnliga Juridiska Byrån, Wallingatan 12.

Kontorstid $\frac{1}{2}$, 10—4. Utför alla slags juridiska uppdrag. A. T. 183 36.

**OBS.! Fredrika OBS.!
Bremer-Förbundet.**

Å Fredrika Bremer-Förbundet
finnas anmälda lektionsgivare, in-
och utländska, hushållsbiträden af
olika slag, barnfröknar, kontorsbi-
träden, gymnaster m. m.

Mottagningstid kl. 12—4.

Adr. Drottninggatan 54, Stock-
holm.

Allm. tel. 48 16. Riks tel. 27 62.

Prenumerera på posten eller tel. Ö. 3275 på
**Mönstertidningen
Konstslöjden i Hemmet.**

Pris 3.50 pr år, 12 häften. Lös-
nummer 30 öre. Innehåller mön-
ster till broderier, väfnader, läder-
plastik, gyllenläder, drifning i me-
tall, målning på porslin, trä, m. m.

Prenumeranter få begära mönster.
Äldre årgångar realiseras.

Red.: Valhallavägen 19, n. b.,
Stockholm.

Filial: Haparanda.

G. o. A. MEUKOW.

Prenumerera på DAGNY!

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgat. 25.

Rikstel. 68 98. Allm. tel. 82 11.

Sju praktiga äfventyrsböcker för barn o. ungdom.

Tsarens kurir. Berättelse för barn och ungdom.
Fritt efter Jules Verne af Alfred
Smedberg. 352 sidor med 47 illustrationer af Karl Aspelin. Kar-
tonnerad. Pris 75 öre.

Parzival. En riddarsaga från medeltiden. Bearbetning
af Hugo Gyllander. 259 sidor. Med 45 illu-
strationer af Ingeborg Uddén. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Sagogrottan i Sagoskogen. En samling
sagor af
Harald Östenson. 303 sid., 50 illustrationer. Kartonnerad. Pris
75 öre.

Den hemlighetsfulla ön. Berättelse för barn
och ungdom. Fritt
efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 312 sidor, 44 illustrationer
af Brita Ellström. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Hjälten bland hjältar skildrade för barn och
ungdom af Marie Lou-
Charles G. Gordons lif och stordåd, ise Gagner, 304 sidor,
33 illustrationer af Edv. Berggren. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Nybyggarna i Kanada. Berättelse för barn
och ungdom. Bear-
betning efter Kapten Marryat af Anna Gustafsson. 296 sidor. 39
illustr. af Nils Larsson. Kartonnerad. Pris 75 öre.

I Guldslottets Rosengårdar. Sagor och
berättelser
af Harald Östenson. 151 sid., 39 ill. Kartonnerad. Pris 75 öre
Erhålles i hvarje bokhandel eller direkt från

Folkskolans Barntidnings Förlag, Stockholm. (Stina Quint.)

'De Gamlas Dag'.

Gåfvor till Amerikanska Lotteriet
emottagas med tacksamhet å D. G. D:s
Byrå, Gustaf Adolfs torg 22, 1 tr., öp-
pen t. v. 11—3 e. m. Allm. tel. 209 59,
Riks 126 19.

Arbeta för Dagny

genom att gynna dess annonsörer

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Kungl. Högre Lärarinneseminarium — 50 år. Af Elisabeth
Åberg.

Från världens rösträttsfält. Af Ellen Wester.

Hildur Djurberg.

Hilsen fra Island.

Karolina Själander 70 år. Af Henrika Scheffer.

Hvem har brutit neutraliteten? Af Jenny Velandér.

Stockholms F. K. P. R. demonstrerar mot rösträttslöshet.

De Gamlas Dags tidning. Af A. H—n.

Insänd litteratur.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**